

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCIZŲ ĮSTATYMO NR. IX-569 37 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 53 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Projektas parengtas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatas dėl mokesčių sistemos struktūros tobulinimo ekonomikos augimui palankia kryptimi ir mokesčių bazės optimizavimo.

Atsižvelgiant į šias Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatas ir atlikus lengvatų ir lengvatinių akcizų tarifų taikymo peržiūrą jiems keliamų tikslų pasiekiamumo ir efektyvumo kontekste, Projektu siūloma:

- panaikinti neefektyvią ir aplinkai žalingą akcizų lengvatą akmens angliai, koksui ir lignitui kaip neprisidedančią prie aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo (ypač įvertinus Europos Komisijos rekomendacijas mokestinėmis priemonėmis labiau prisidėti prie aplinkosauginių tikslų įgyvendinimo);

- padidinti akcizų tarifą gazoliams, naudojamiems žemės ūkio veikloje (įskaitant gazolius, naudojamus akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veikloje). Tokiu būdu būtų sumažintas žemės ūkio ir kitos ekonominės veiklos apmokestinimo skirtumas.

Taip pat Projektu, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano nuostatas dėl nuoseklaus akcizų tarifų keitimo įvertinus jų įtaką viešiesiems finansams bei akcizų surinkimui, siūloma padidinti ir standartinį akcizų tarifą gazoliams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą rengė Finansų ministerijos Mokesčių politikos departamento (Mokesčių politikos departamento (direktorė Audronė Misiūnaitė, tel. 2390 291, el. p. Audrone.Misiunaite@finmin.lt) Mokesčių teisės skyriaus (departamento vyresnioji patarėja, vykdanči Mokesčių teisės skyriaus vedėjo funkcijas Jūratė Laurikėnaitė, tel. 2390 151 el. p. Jurate.Laurikenaite@finmin.lt) vyriausioji specialistė Gintarė Meškėnaitė, tel. 219 4498, el. p. Gintare.Meskenaitė@finmin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu pagal Akcizų įstatymo 53 straipsnį nuo akcizų yra atleidžiami akmens anglis, koksas ir lignitas, kai jie parduodami ar kitaip perduodami nuosavybėn gyventojams, taip pat asmenims, kurie pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą turi paramos gavėjo statusą.

Pagal Akcizų įstatymo 37 straipsnio 1 dalies nuostatas, gazoliams yra taikomas 330,17 eurų už 1000 litrų produkto akcizų tarifas.

Taip pat, vadovaujantis Akcizų įstatymo 37 straipsnio 3 dalies nuostatomis, sumažintas 21 euro už 1000 litrų produkto akcizų tarifas taikomas gazoliams, skirtiems naudoti žemės ūkio veiklos (įskaitant akvakultūros ar verslinės žvejybos vidaus vandenyse veiklą) subjektams žemės ūkio produktų gamybai.

4. Įstatymo projekte siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Projektu siūloma panaikinti akcizų lengvatą akmens angliai, koksui ir lignitui, kurie parduodami ar kitaip perduodami nuosavybėn gyventojams, taip pat asmenims, kurie pagal Labdaros ir paramos įstatymą turi paramos gavėjo statusą šiems produktams nustatant standartinį

akcizų tarifą: akmens anglies atveju – 7,53 eur/t, o kokso ir lignito atveju – 8,98 eur/t šių produktų. Pažymėtina, kad šių produktų išmetamų teršalų kiekis bendrajame Lietuvoje išmetamų teršalų kiekyje sudaro didžiąją dalį - deginant anglį namų ūkių šildymo įrenginiuose į aplinką išmetama ženkliai daugiau kenksmingųjų medžiagų, kurios labiau pavojingos žmonių sveikatai, lyginant su kitomis kietojo kuro rūšimis (pvz., malkomis ar medienos liekanomis). Projektu, atsisakius nurodytiems produktams palankesnių apmokestinimo sąlygų, būtų prisidėta prie teisingesnio tokių produktų apmokestinimo įvertinus jų daromą žalą aplinkai, taip pat paspartintas švaresnių energijos gamybos rūšių plėtojimas, įskaitant ir atsinaujinančius energijos išteklius (t.y. mažiau taršų kurą deginančių katilų diegimą namų ūkiuose arba elektros, saulės, geoterminės energijos naudojimą). Dėl siūlomų pakeitimų akmens anglies vienos tonos kaina gyventojams galėtų padidėti apie 9,11 euro.

Taip pat Projektu, atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu žemės ūkio sektoriui taikomos ir kitų mokesčių (žemės mokesčio, nekilnojamojo turto) lengvatos, siūloma žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams akcizų tarifą padidinti nuo 21 iki 56 eurų už 1000 litrų produkto. Dėl mokesčių veiksnių vienas litras šio produkto galėtų pabrangti apie 0,04 euro.

Taip pat Projektu siūloma gazolių standartinį akcizų tarifą padidinti nuo 330,17 iki 347 eurų už 1000 litrų produkto. Dėl mokesčių veiksnių šio produkto kaina galėtų padidėti apie 0,02 euro už produkto litrą.

5. Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir priemonės, kurių reikia imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Nenumatoma.

6. Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Siūlomas akcizų tarifų padidinimas gazoliams galėtų turėti įtakos asmenų paskatoms bandyti šiuos produktus įvežti nelegaliai iš trečiųjų šalių, kuriose jų kainos yra mažesnės nei Lietuvoje. Tačiau yra ir toliau bus aktyviai taikomos bendros koordinuotos kontroliuojančių valstybės institucijų priemonės, skirtos kovai su nelegaliu prekių įvežimu bei nelegalia prekių apyvarta

7. Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimto Projekto įgyvendinimas galėtų padidinti ūkio subjektų, savo veikloje naudojančių gazolius, veiklos kaštus.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Projekto nuostatų įgyvendinimui pakeisti ar priimti naujų teisės aktų nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Projekte nėra naujai apibrėžiamos sąvokos.

10. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projekto nuostatos neprieštarauja Europos Sąjungos dokumentams ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Projektui įgyvendinti priimti teisės aktų nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Projekto priėmimas papildomų biudžeto lėšų nepareikalaus. Dėl akcizų lengvatos panaikinimo akmens angliai, koksui, lignitui bei akcizų tarifo padidinimo gazoliams (įskaitant žemės ūkio veikloje naudojamus gazolius) valstybės biudžetas 2018 m. papildomai galėtų gauti apie 23,7 mln. eurų pajamų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Atliekant lengvatinių akcizų tarifų peržiūrą, 2017 m. birželio mėn. buvo atlikta viešoji konsultacija su visuomene. Visos konsultacijos metu gautos pastabos bei pasiūlymai buvo apsvarstyti ir įvertinti.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Projekto žodžiai (pagal Europos žodyną *Eurovoc*) yra šie: *akcizai, akmens anglis, koksas, lignitas, gazoliai*.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.